

Guzel Jahina

Zulejka
kinyitja
a szemét

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2017

öregszik. És vérzése sem volt mostanában – azt hitte, a megrázókódítások miatt van. De hogy terhes... Ez igen, Murtaza, kifogtál a halálon. Ő maga már rég a sírban van, de a magja él, és itt növekszik Zulejka hasában. Félig már ki is hordta.

Egy újabb kislány? Hát persze, mi más lehetne. Hogy mondta mindig a Vérszipoly? „Csak lánygyerekeket szülsz.” Nem, másképp mondta: „Csak lánygyerekeket szülsz, és azok is mind elpusztulnak.”

Vajon akkor majd ez is...? Ez is, minden bizonnyal. Ez is elhagyja őt, alighogy megszületett. Mielőtt még selymes kis bőrről elmúlik az újszülöttek pírja, mielőtt még kicsiny szemei megtelnek értelemmel, mielőtt még apró szája mosolyra húzódná.

Zulejka a fekete mennyezetre meredve fekszik. A gondolatai versenyt futnak a zakatoló kerekkel. A vagon deszkafala mögött elsuhan a langyos májusi éj. A félig üres, könnyű vonatkocsi szokatlanul inog, billeg, mint egy bölcső. Már mindenki alszik – a jóságos Izabella, aki fél éjszakán át simogatta a kezét, és a csodabogár professzor, aki olyan hosszasan nézte őt ragyogó, derűs tekintettel. Neki is aludnia kéne, de nem megy.

Vajon szabad-e azt kérnie Alláhtól, hogy a gyermeke legalább talpra álljon? Hogy legalább tegyen néhány lépést, mielőtt elhagyja az árnyékvilágot? Vagy ez túl nagy merészség lenne? Nincs itt senki, akitől tanácsot kérhet – sem Murtaza, sem a *mullah-hazret*. Magasságos, kérlek, súgd meg nekem te magad, szabad-e ilyet kérnem tőled. Ennél többet nem kérek, nincs hozzá merszem. De legalább ennyit.

De máris rátört a kétely: no és ha a Magasságos meghallgatja őt, és megengedi, hogy a gyermek megtegye az első lépését, milyen érzés lesz őt akkor elveszíteni? Akkor már nem lenne jobb, ha azonnal megtörténne, amíg még nem kötődik a kicsi-

Terhes? Hát igen, állandóan éhes volt, de hát nem kaptak enni. Igen, a hasa az utóbbi időben elnehezült, de azt gondolta, csak

hez, nem lobban fel a szíve? Emlékszik, milyen gyötrelmesen meggyászolta az első lányát, akinek egy egész hónapnyi élet adatott. A másodikat, aki két hét múlva hagyta el, már kevésbé. A harmadikat, aki még hét napot sem élt, már annyira sem. A negyediket, aki azonnal elment, már száraz szemmel kísérté a temetőbe.

Samszija – Firuza, kattogják a kerekek. Halida – Szabida. És újra: Samszija – Firuza. Halida – Szabida.

Hát nem lenne-e jobb, ha azonnal megtörténne? A mama azt mondaná, ezek bűnös gondolatok. Minden Allah akaratából történik, nem a mi dolgunk azon töprengeni, mi a jobb, és mikor. De hát a saját fejét mégsem csaphatja le az ember. Az agya meg egyre csak jár és jár, úgy megtelik gondolatokkal, mint hallal a háló.

Lehet, nem is születik semmiféle gyermek? Erre is van példa, suttogtak ilyet az asszonyok a kútnál. Él egy darabig a kicsi a hasban, fejlődik is, aztán idő előtt leválik a helyéről, és kifolyik az anyja méhéből, csak egy véres csomó marad az ember nadrágján.

A Vérszipoly sincs most itt, nincs, aki megjósolná a dolog kimenetelét. De talán jobb lenne ezt előre tudni? Olyan kínzó a várakozás. No és ha nem tudja? Ez is kínlóadás, amit most él át – a bizonytalanság.

Kimerült, belefáradt a szenvedésbe. A szenvedésbe, amit az éhség, a követelőző gyomrával való egyezkedés okoz. A gyomorfájdalomba, amit a rossz étel. Az éjszakai vacogásba. Az elgémberedett tagok sajgásába reggelente, a tetvekbe, a hányingerbe. A fájdalomba és a halálba, ami körülötte tombol. A félelembe, hogy még ennél is rosszabb jön. És, ami a legszörnyűbb, az állandó szégyenbe.

Folyamatosan szégyenkezett – amikor megérezte, hogy a teste szaglik a mosdatlanságtól, amikor a katonák az őrzőjáratok alatt közönyösen megbámulták a fedetlen fejét, hajfonatát, amikor mindenki szeme láttára guggolt a latrina rongyfüggönye mögött, amikor éjszakánként odabújt az alvó professzorhoz, hogy legalább egy kicsit átmelegedjen. Amikor előző este az idegen doktor megérintette rideg, puffedt ujjjaival, úgy érezte, elemésztí a szégyen. És amikor mindenki füle hallatára beszéltek a terhességéről, sírva fakadt: micsoda szégyen, szégyen, szégyen. És mindenki szeme láttára kell kihordania a szégyenét. Először életében nem rejtegetheti a titkát a férje házának kerítése mögött. Könnyörtelenül közszemlére tett hasában fog kifejlődni a gyermek, aki, miután megszületik, máris magára hagyja őt.

I Alla, hát meddig tart még az én utam? Véget tudnál-e vetni neki egyetlen magasztos intéssel? Zulejka arcát a bekecsébe fúrja, amit párnának használ. Valami kemény és hegyes tárgy nyomódik a homlokának. Kiforgatja a zsebeket, és egy apró, szinte kővé tömörödött tömböcskét talál. A cukor! Az a cukor, a Murtaza-féle. Ennyi idő alatt meg is feledkezett róla, pedig végig itt volt – a nagy, fehér szemcsék csillognak, kristályélein megtörik a fény, és árad belőle az a fanyar illat, éppolyan erősen, mint a télen. Zulejka hosszú heteken át hordozta magával az áhított halált – minden biztonnyal azért, hogy ebben a keserű percben ráakadjon. Mi más is ez, mint válasz az ő forró imájára?

Zulejka a szájához emeli a cukrot. Harapjon le egy darabkát, vagy próbálja meg az egészet egyben elszopogatni? A mérreg azonnal hat, vagy csak egy idő után? Fájni fog? De hát nem mindegy?

– Cukor? *Mein Gott*, honnan van?

A professzor derűs, csodálkozó arca közvetlenül mellette bukkan fel. Felébredt, és most a könyökére támaszkodva nézi Zulejkát. Hajkoronája a holdfényben egészen ezüstösnek látszik. Zulejka nem felel, a cukrot a markába szorítja, a kemény, éles szilánkok a bőrébe vájnak.

– Egye meg, egye meg mindenképpen! – suttogja Lejbe lelkesen. – És eszébe ne jusson bárkinek megmutatni, főleg Gorelovnak ne, elvonná. – Mutatóujját a szájára szorítja. – Én... tudja... csak érdeklődni szeretnék, hogy... – a professzor Zulejka hasára sandít, zavartan hunyorog, aztán végül nekidurálja magát. – Hogy hogy érzi magát a kislegény?

– Ki?

– Hát a gyerek, természetesen.

– Nem kislegény, kislány. Az én vérvonalam véget ér. Csak lányokat tudok szülni.

– Ki mondta ezt magának? – Lejbe a felháborodástól lehuppan a pricsre, a feje búbját kis híján beveri a plafonba, majd sokáig hangosan hümmög, és figyelmesen tanulmányozza Zulejka hasát, először bosszankodva, aztán kételkedő arccal, végül derűsen. – El ne higgye! – kiált fel elégedetten, és csengő kacagásra fakad, közben integet apró kezével. – El ne higgye!

A kerekek hangosan zakatolnak, elfojtják a suttogás zaját. *Samszija–Firuza. Halida–Szabida.*

– Gondolja, hogy dobog már a szíve?

– Na még szép! – hüledezik a professzor. – Már két hónapja.

Gyámoltalanul, öregemberesen köhécselve megfordul a pricsczen. Odahajol Zulejkához, fülét a hasa fölé igazítja, mintha a méhén belüli forró lüktetésbe próbálna belehallgatni, de arra nem szánja rá magát, hogy az arcát is rásimítsa. Zulejka tenye-

rébe fogja az ősz fürtöket, és a professzor fejét a hasára vonja. És a szégyene visszavonulót fúj. Egy idegen férfi az arcával érinti a testét, érzi az illatát, de ő nem szégyelli magát. Csak arra kíváncsi, vajon mi van ott bent.

Lejbe kezét a szeme elé tartva sokáig, figyelmesen hallgatózik. Aztán felemeli a fejét – az arca lágy, merengő –, és némán bólint: minden rendben.

– Egye meg a cukrot! – emlékezteti Zulejkát, miközben beukorodik a helyére. – Egye meg most rögtön...

Hamarosan már alszik is, kezét feje alá téve, mosolygó arcát a tető felé fordítva, mintha a csillagokban gyönyörködne.

Zulejka visszacsúsztatja a cukrot a bunda zsebébe. Most, hogy így meglelte a tulajdon halálát, és az ott hevert a feje mellett, egy közönséges cukordarab hétköznapi formáját öltve, már sokkal nyugodtabb volt. Bármelyik percben, amikor csak úgy kívánja, magához szólíthatja, miután hálát mondott Allahnak, aki meghallgatta a könyörgését.

A vonat holdfénytől csillogó vizű folyócska felett robog egy hosszú hídon, ami olyan, mintha vascsipkékből verték volna, így a kerekek a szokottnál is hangosabban kattognak: legyen-lyegen, legyen-lyegen, legyen hát...

Még sokáig fognak utazni, és csak augusztus elejére érnek a célállomásra.